

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР РДГУ**

Професійний розвиток педагога

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ»**

**29 БЕРЕЗНЯ 2019 РОКУ
М. РІВНЕ**

**Рівне
2019**

УДК 373.3.011.3-051:005.336.5
ББК 74.204.2
П- 84

Рекомендовано до друку
вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 3 від 28 березня 2019 р.)

Рецензенти:

Безкоровайна О.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету

Журба К.О., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України

Професійний розвиток педагога: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель початкової школи: проблеми і перспективи в контексті освітньої реформи» / ред. кол.: Сойчук Р.Л., Третяк О.М., Яковишина Т.В. – Рівне, 2019. – 210 с.

У збірнику представлено наукові матеріали, що включені до програми всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель початкової школи: проблеми і перспективи в контексті освітньої реформи». У виданні висвітлюються різні аспекти реформування системи освіти, актуальні проблеми інклюзії в контексті завдань нової української школи та особливості підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності в закладах освіти.

Збірник рекомендований для науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти і всіх тих, хто цікавиться питаннями історії та сьогодення системи освіти.

***Відповідальність за автентичність цитат, правильність фактів і посилань, достовірність матеріалів та грамотність несуть автори публікацій.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.***

- © Кафедра педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету, 2019. Укладання.
- © Автори статей, 2019

3. Федоров А.В. Медиаобразование: история, теория и методика. Ростов-на-Дону : Изд-во ЦВВР, 2001. 708 с.

4. Шарилов А.В., Черкашин Е.А. Экспериментальные программы медиаобразования. М. : Академия педагогических наук, НИИ средств обучения, 1991. 43 с.

Тернопільська Валентина Іванівна,

м. Київ

Гаркавенко Валентина Олександрівна,

м. Київ

Уміння особистості працювати в команді: теоретичний аспект

В умовах соціальних трансформацій, які відбуваються в Україні, пріоритетними завданнями закладів загальної середньої освіти визначається розвиток соціальної активності школярів. Одним із її різновидів є уміння працювати в команді – здатність особистості впливати на оточуючих, брати на себе відповідальність, бути ініціатором та учасником суспільних змін.

У Законі України «Про освіту», Державному стандарті початкової освіти, Концептуальних засадах реформування середньої освіти «Нова українська школа» основними визначаються принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) та розподіленого лідерства (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків), що актуалізує проблему командотворення. Завданням педагогів стає пошук методів і прийомів, що сприяють розвитку в учнів умінь працювати в команді, соціально-комунікативної культури.

Проблему командотворення, формування умінь особистості працювати в команді досліджували Д. Бредфорд, В. Горбунова, В. Казміренко, Л. Карамушка, Й. Катценбах, Г. Ложкін, Дж. Ньюстром, Д. Сміт, Б. Такман, О. Сильнова, О. Філь, Р. Хакман та ін.

Аналіз праць вчених засвідчує, що командою називають нечисленне об'єднання людей (від кількох до кількох десятків), так звану «малу групу».

Систематику сутнісних ознак команд пропонує Л. Карамушка та О. Філь [1]. Автори виокремлюють три диференційних параметри сутнісних ознак команди. Перший – цілі діяльності, які є спільними для команди та приймаються кожним із її членів на мотиваційному рівні. Другий – взаємодія в ході досягнення цілей, яка в команді базується на принципах партнерства та можливостях особистісного і професійного зростання. Третій – рольова структура, яка у команді задається зсередини, є гармонійною, і в якій керівник є реальним лідером.

На думку О. Сильнової [2] ознаками команди є: задача (складна, унікальна, спільна, значима для кожного члена команди, орієнтована на створення нового продукту), група (з певними правилами, системою зворотного зв'язку, регулярною взаємодією, узгодженою рольовою системою та оптимальним стилем керівництва), учасники (вільні, відповідальні, з відчуттям ідентичності).

Й. Катценбах та Д. Сміт [5] виділяють три групи якостей, характерних для продуктивної команди. До першої групи автори відносять уміння, зокрема вміння міжособистісної взаємодії, а також прийняття рішень. До другої групи належить відповідальність, яка має бути як взаємною, так і індивідуальною. До третьої – зобов'язання (ідеться про загальну ціль, спільні підходи та конкретний прогнозований результат).

Ознакою успішної команди є налагоджена особлива система розподілу відповідальності. Зокрема взаємнорозподілена відповідальність, коли кожен відповідає за

ефективність власних дій і рішень у загальній стратегії, при цьому всі несуть спільну відповідальність за результат.

Орієнтація на результат передбачає розгляд команди як годинникового механізму, в якому кожен гвинтик та трибок має займати своє місце й виконувати призначену функцію. Завдання вчителя, вихователя – закріпити ці місця за дітьми та гарно змастити механізм, відпрацювавши правильні реакції на можливі впливи.

Школа як соціальний інститут має великі можливості для формування у дітей умінь працювати в команді. Ці можливості можуть бути реалізовані найбільш ефективно у процесі позаурочної діяльності.

Особливості позаурочної діяльності полягають у тому, що вона створює умови для формування нових інтересів, накопичення досвіду колективної, командної роботи для більш повного розкриття та вияву особистості; має додаткові можливості виховного впливу; дозволяє розширити та поглибити пізнавальні інтереси, закріпити набуті на уроках уміння й навички, розвинути здібності дітей, задовольнити їхні різноманітні інтереси, організувати практичну, суспільно корисну діяльність і дозвілля; продовжує час цілеспрямованого педагогічного впливу на школярів; не регламентується обов'язковими програмами (програми з виховної роботи мають рекомендаційний характер), її організаційні форми, зміст, методи менш регламентовані, ніж у навчальному процесі.

Ефективність формування умінь дітей працювати в команді зумовлюється особливостями молодшого шкільного віку. Зокрема молодший шкільний вік є сенситивним для засвоєння соціальних норм, морального розвитку, становлення адекватної самооцінки, розвитку навичок працювати в команді, спілкування з ровесниками, встановлення дружніх контактів. Слід також зазначити, що з приходом дитини до школи навчальне спілкування стає домінуючим типом міжособистісної взаємодії.

Таким чином, командна робота є різновидом групової роботи і характеризується синергією – сумарним ефектом, який полягає у тому, що у процесі взаємодії двох або більше факторів їхня дія суттєво переважає ефект кожного окремого компонента у вигляді їхньої простої суми. Розвиток умінь працювати в команді є надзвичайно актуальним у молодшому шкільному віці, оскільки саме в цей період життя є найсприятливішим для засвоєння соціальних норм, цінностей, правил поведінки, соціально-комунікативних умінь і навичок, формування адекватної самооцінки.

Список використаних джерел:

1. Карамушка, Л. М., Філь, О. А. (2005). Психологічний аналіз особливостей діяльності конкурентоздатної управлінської команди освітньої організації. *Актуальні проблеми психології. Том 1. : Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія.* К.: Міленіум, Част. 16, с. 28-42.
2. Сильнова, О. В. (2007). Использование концепции цикла изменения при формировании команды. *ЕвроАзиатский вестник гештальттерапии.* № 2, с. 159-170.
3. Тернопільська, В.І. (2014). До питання виховання учнів молодшого шкільного віку. *Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку,* с. 109-112.
4. Тернопільська, В. І. (2009). Система виховання соціально-комунікативної культури учнів загальноосвітньої школи у позаурочній діяльності : автореф. дис. . докт. пед. наук : 13.00.07. Ін-т проблем виховання АПН України. К., 2009. 40 с.
5. Katzenbach, J. R., Smith, Douglas K. (1997). *The wisdom of teams: creating the high-performance organization.* New York : Ballantine Books, 409 p.

Срібнюк Анна Василівна	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	120
Табачка Ольга Миронівна	МЕДІАОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	122
Тернопільська Валентина Іванівна, Гаркавенко Валентина Олександрівна	УМІННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦЮВАТИ В КОМАНДІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	124
Ткачук Іванна Вікторівна	ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ	126
Чорна Олена Юрійвна	ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	129
Швець Іванна Миколаївна	ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ В ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	130
Шепелевич Інна Василівна	КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	132
Яворська Анна Вікторівна	РЕФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ (КІН. ХХ - ПОЧ. ХХІ СТОЛІТТЯ)	134

СЕКЦІЯ 2

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗІЇ В КОНТЕКСТІ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Бондарець Марія Анатоліївна	«МОРАЛЬНО-ДЕФЕКТИВНЕ ДИТИНСТВО» – «БУЛІНГ»: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОБЛЕМИ В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРІ (20-ті роки ХХ СТОЛІТТЯ – ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)	137
Броль Надія Орестівна	ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗІЇ	138
Година Анастасія Віталіївна	ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	140
Добровольська Наталія Володимирівна	ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	141
Драка Юлія Анатоліївна	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	143
Костецька Анна Олександрівна	ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛІВОРУКИХ ДІТЕЙ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ	145
Мариніна Ірина Володимирівна	ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	147
Невмержицька Олена Василівна	ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	149